

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH.

8225 T2

NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.
(SZTAB GENERALNY)

Poczta polowa 53, dn. 22.X. 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Nr 8668 /II.inf./II.C. DO

WODZA NACZELNEGO /ADJUTANTURA GENERALNA/.

w B e l w e d e r z e.

Z rozkazu Szefa Sztabu przedkładam do wiadomości
odpis raportu Attache wojskowego w Rydze Nr.1374 o situa-
cji wojskowej i wewnętrznej na Lotwie.

1 załącznik.

Szef Oddziału II.Sztabu Gen:

OTRZYMUJA:

J. Frankowski
Ppor. p.d. Szt. Gen.

Wódz Naczelny /Adj.Gen./
M.S.Wojsk.Szef Administracji.

8225 T2
24.X

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ATTACHE WOJSKOWY
PRZY PRZEDSTAWICIELSTWIE
w R y d z e.

Ryga, dnia 2.X.1921 r.

No.1374.

DO

ODDZIAŁU II SZTABU GENERALNEGO.

M. S. WOJSK.

R. A P O R T

za czas od 15.IX. 1921 do dnia 1.października 1921.

I. Ł O T W A.

Zarządzony w okresie drugiej połowy września spis roczników od 1897 do 1901, ma na celu pociągnięcie do spełnienia obowiązku służby wojskowej tych wszystkich, którzy służby nie nieśli dotychczas, względnie służyli mniej jednego roku. Od dnia 1.X.1921. rozpoczyna się pobór tych pięciu roczników. Oficjalnie wyjaśniają Łotyśze, że pobór ten ma na celu sprawiedliwe rozdzielenie obowiązków na wszystkich obywateli, oraz cięciem ogólnego doszkolenia wojskowego wszystkich zdolnych do noszenia broni. Ponieważ jednak pobór zarządzony został dość gwałtownie, przy jednoczesnym wstrzymaniu dalszej demobilizacji, niektóre koła polityczne twierdzą, jakoby pobór odbywał się na mocy porozumienia Litwy i Łotwy, z chęcią doprowadzenia stanu liczebnego obydwu armii do stopy oddziałów polskich na granicy polsko-litewskiej skoncentrowanych /Rydz-Smigły i Żeligowski/. Potwierdzeniem powyższych pogłosek posłużyć może koncentrowanie oddziałów w rejonie Dynaburga, tworzenie tamże obozu ćwiczebnego dla nowobraców, szpitali wojskowych, remont starych rosyjskich i niemieckich umocnień pod Dynaburgiem, doprowadzenie do porządku bezpośredniego połączenia Dynaburg-Alebe-Poniewież i wiele innych faktów, świadczących o litewsko-łotewskich knowaniach przeciwko Polsce, a przedewszystkiem Żeligowskiemu. Trudno dopatrywać się w przygotowaniach łotewskich jakichkolwiek zamiarów agresywnego działania, ale mimo to przygotowania te nie są bezcelowemi.

Tendencyjne pogłoski o wojnie polsko-łotewskiej, rozsiewane wśród żołnierzy i oficerów, przybierają coraz ostrzejszy charakter i silnie rozagitowały armję łotewską na niekorzyść Polski.

Mimo zapewnień Mejerowicza o nadziejach poprawienia polsko-łotewskich stosunków, występuje on z niemiejszą energją, agitując jak poprzednio przeciwko zbliżeniu z Polską. Ostatnie wiece agitacyjne w Łatgalji, na których występował publicznie Mejerowicz, były szeregiem manifestacji antypolskich. Oświadczenie Mejerowicza po owych wiecach brzmiało: "Kwestji polskiej w Łatgalji niema". Oświadczenie mówiło dalej, że jedynie Dynaburg może być brany pod uwagę przy rozstrzyganiu tej kwestji, albowiem w innych rejonach jedynie szowinizm polski dopatruje się istnienia nierozwiązanej sprawy polskiej.

W tym też kierunku prowadzona jest akcja polityczna rządu łotewskiego. Wniesiona przez posłów Łatgalskich sprawa autonomji Łatgalji uzyskała jak to można było przewidzieć większości głosów i została przez Konstytuante zdjęta z porządku obrad.

W drugiej połowie września przeszła przez Konstytuante we wszystkich trzech czytaniach I. część projektu konstytucji łotewskiej.

Przyjęcie Łotwy do Ligi Narodów, dało powód do wielkich manifestacji rządowych. Konstytuanta z zadowoleniem podkreśliła, że w szeregu państw stojących przy przyjmowaniu ~~xxx~~ znalazła się w pierwszym rzędzie i Polska.

W innych dziedzinach życia politycznego znaczniejszych zmian nie zauważono. Jedynie Rada Ministrów zdecydowała wysłanie Ministra skarbu do Berlina, Paryża i Londynu, dla wyjaśnienia międzynarodowej sytuacji ekonomicznej, jak oficjalnie tłumaczono cel wyjazdu Kalninscha. W rzeczywistości jednak, wyjechał on dla zbadania gruntu i możliwości zyskania pomocy z zagranicy.

Wszelkie zauważone zmiany meldowano tutejszemi pismami i depeszami Nr., Nr. 1300., 1302., 1309., 1328.

II. ROSJA SOWIECKA.

Wiele rożgłosu w Rosji sow. nabrała sprawa powstań ludowych, jakie w czasie raportu /15.IX.-1.X./ miały wybuchnąć, obejmując w pierwszym rzędzie Witebszczyznę i bardziej południowe rejony. Gwałtowna zarządzenia jakie władze sowieckie przedsiębrały dla przeszkodzenia wybuchowi, świadczyły, że ruch ten traktowany był poważnie, aczkolwiek faktów świadczących, że rzeczywiście należy spodziewać się wybuchu, nie było. W związku z powyższymi pogłoskami zwiększono garnizony w trójkącie Witebsk-Połock-Psków, przez przeniesienie oddziałów WCZK z Piotrogrodzkiego okręgu, skąd przybyło kilka pociągów pancernych /3/ oraz "Osobyje otriady" do Ostrowia, w rejon Siebierza i Witebska.

R
W przeciwieństwie do powyższej akcji posterunki własne meldowały o energicznym organizowaniu oddziałów partyzanckich, do akcji zbrojnej na terenie polskiej Białorusi. Dla tego celu miały być reformowane 23., 25., i 37 pułki piechoty, oraz 52., i 54, pułki kawalerji, i częściowo luźnymi oddziałami przetransportowane na teren Polski. Akcją tą kierować miał komisarz Mamulow. Pułki kawaleryjskie przeniesione miały być z Ekaterynosławskiej gub. Informacje te potwierdzenia nie miały.

Dnia 22.X.1921 Ryga zaalarmowana została o zerwaniu stosunków między Polską i Rosją. Wiadomości tenadeszły z Rewla i źródłem ich było prawdopodobnie poselstwo bolszewickie. W tym czasie rozpoczęła się ostra kampanja prasy oficjalnej bolszewickiej, skierowana przeciwko Polsce, Rumunji i Francji.

W połowie września wyjechał poseł sowiecki Hanecki do Karsu, gdzie pertraktować miał w charakterze przedstawiciela Rosji z Kemalistami. O powyższym donosiłem depeszą Nr.884 z dn.9.IX:1921r.

Wszelkie zauważalne zmiany meldowano tutaj depeSZami i pismami Nr.Nr.1277., 1279., 1281., 1283., 1284., 1285., 1299., 1312, 1315., 1329., 1339.

Za zgodność odcisu:

/-/ Jarociński komandor-porucznik.